

RETURKRAFT AS
Setesdalsveien 205 (JE)
4618 Kristiansand S

Saksbehandler:
Ildikó Nordensvan

Korrigert inspeksjonsrapport

Inspeksjon ved Returkraft AS

Kontrollnummer: 2019.084.I.FMAG

Kontaktpersoner ved inspeksjonen:

Fra virksomheten:

Ketil Bergmann - HMS og kvalitetsleder

Fra Fylkesmannen i Agder:

Ildikó Nordensvan

Andre deltagere fra virksomheten:

Odd Terje Døvik - administrerende direktør

Tor Jan Hodnemyr - drift og vedlikeholdssjef

Andre deltagere fra Fylkesmannen i Agder:

Bjørn Stokke

Resultater fra inspeksjonen

Denne rapporten omhandler resultatet fra inspeksjon ved Returkraft AS (heretter Returkraft) den 27. august 2019. Foreløpig inspeksjonsrapport ble sendt til virksomheten den 20. september 2019. Fylkesmannen har mottatt tilbakemelding fra Returkraft den 3. oktober 2019. Tilbakemelding fra bedriften inneholder også bl.a. dokumentene *Miljøaspektanalyse oppsummering av direkte og indirekte miljøaspekter*, HMS handlingsplan 2019 og sertifikater (ISO 14001, 9001, 45001 fra 2018). Vi har tatt innspillene fra virksomheten delvis til følge, og endret avvik til anmerkning. Rapporten er å anse som endelig.

Fylkesmannen i Agder avdekket 1 anmerkning under inspeksjonen. Det ble avdekket forhold hvor Miljødirektoratet har forurensningsmyndighet og kopi av rapporten oversendes derfor til Miljødirektoratet.

Anmerkning:

- Virksomhetens miljørisikovurdering har forbedringspotensialer.

Anmerkning er nærmere beskrevet fra side 4 og utover i rapporten.

Elektronisk dokumentert godkjenning, uten underskrift

17. oktober 2019

Veronica Skjævestad

Ingunn Løvdal

dato

faggruppeleder forurensning

miljøverndirektør

Fylkesmannen i Agder

Kopi av rapporten sendes til:

- Kristiansand kommune
- Miljødirektoratet

1. Informasjon om den kontrollerte virksomheten

Ansvarlig enhet

Navn: RETURKRAFT AS	
Organisasjonsnr.: 991630538	Eies av: 991590463
Bransjenr. (NACE-kode): 38.210 - Behandling og disponering av ikke-farlig avfall	

Kontrollert enhet

Navn: Returkraft AS	Anleggsnr.: 1001.0394.01
Kommune: Kristiansand	Fylke: Vest-Agder
Anleggsaktivitet: Avfallsforbrenning	
Tillatelse gitt: 31. oktober 2007	Sist endret: 2. juli 2015

2. Bakgrunn for inspeksjonen

Inspeksjonen ble gjennomført for å kontrollere om gjeldende krav fastsatt i eller i medhold av forurensningsloven overholdes. Inspeksjonen inngår i Fylkesmannens aksjon for avfallsforbrenning.

Inspeksjonstema

- Prosess og renseutstyr
- Utslipp til luft
- Utslipp til vann
- Avfall
- Mottakskontroll
- Internkontroll

Rapporten omhandler avvik og anmerkninger som ble avdekket under inspeksjonen og gir ingen fullstendig tilstandsvurdering av virksomhetens miljøarbeid eller miljøstatus.

Definisjoner

Avvik: Manglende etterlevelse av krav fastsatt i eller i medhold av lov.

Anmerkning: Et forhold som tilsynsetatene mener er nødvendig å påpeke for å ivareta ytre miljø, men som ikke omfattes av definisjonen for avvik.

Andre forhold: Saker som framkom under inspeksjonen og som det kan være nyttig for virksomheten og saksbehandlere å kjenne til. Her kan også inngå kommentarer til tema som ble tatt opp under inspeksjonen, men der det ikke ble gitt avvik eller anmerkninger.

3. Vedtak om gebyr

Vi viser til varsel og informasjon om gebyrplikt som ble gitt til virksomheten den 20. august 2019. Virksomheter skal betale gebyr for kontroll utført av Fylkesmannen i samsvar med

§ 39-3 i forurensningsforskriften. Gebyret skal dekke kostnader med forberedelser, gjennomføring og oppfølging av kontrollen. Gebyrsatser for kontroll av virksomheter etter forurensningsloven er fastsatt i forurensningsforskriften §§ 39-7 og 39-8.

På bakgrunn av medgått og forventet ressursbruk vil Returkraft AS bli ilagt et gebyr på kr 19 700,- for inspeksjonen, jf. forurensningsforskriften §§ 39-7 og 39-8. Dette tilsvarer gebyrsats 3 for tilsyn av inntil en dags varighet. Virksomheten vil få tilsendt en faktura fra Miljødirektoratet for innbetaling til statskassen. Vi viser forøvrig til forurensningsforskriftens kapittel 39 for ytterligere informasjon om innkreving av gebyr til statskassen.

Klageadgang

Vedtaket om gebyr kan påklages til Miljødirektoratet, jf. § 28 i forvaltningsloven. Eventuell klage bør være skriftlig begrunnet og adressert til Miljødirektoratet, men sendes via Fylkesmannen i Agder. Fylkesmannen vil vurdere endring av vedtaket eller sende saken videre til Miljødirektoratet for endelig vedtak. En eventuell klage vil ikke få oppsettende virkning, og gebyret som er fastsett ovenfor må betales inn. Dersom Miljødirektoratet tar klagen til følge, vil for mye innbetalt beløp bli refundert.

4. Innsyn

Denne rapporten vil være tilgjengelig for offentligheten via postjournalen til Fylkesmannen i Agder (jf. offentleglova).

5. Anmerkning

Vi fant følgende anmerkning under inspeksjonen:

Anmerkning 1

Virksomhetens miljørisikovurdering har forbedringspotensialer.

Kommentarer:

En miljørisikoanalyse utføres for å avdekke risiko og i den forbindelse skal bedriften kartlegge faremomenter og hendelser systematisk. Dette er eksplisitt krav i interkontrollforskriften § 5 annet ledd pkt. 6: virksomheten skal *kartlegge farer og problemer og på denne bakgrunn vurdere risiko, samt utarbeide tilhørende planer og tiltak for å redusere risikoforholdene.*

Definisjon for risiko i NS 5814 er følgende: «*Uttrykk for kombinasjonen av sannsynligheten for og konsekvensen av en uønsket hendelse*», jf. også termer og definisjoner i NS-ISO 31000:2018.

Forståelse av sannsynlighet kan synliggjøres på ulike måter, bl.a. ved frekvensbasert eller Bayesiansk metodikk. Virksomheter velger fritt hvilken metode de vil bruke for å uttrykke sannsynlighet og konsekvens, men i analysen skal både sannsynlighet og konsekvens for miljøet vurderes og vektlegges. Det skal også foreligge konkrete planer og tiltak med frister for å redusere risikoforholdene.

Begrepene risiko, sårbarhet, uønsket hendelse, sannsynlighet, verdier og konsekvenser er viktige momenter i miljørisikovurderingen og skal vurderes i ulike metoder. Det er framgangsmåten og tilnærmingen som er forskjellige i de ulike metodene.

Returkraft har ved tilsynet fremvist en risikovurdering fra 2015 med oppdateringer fra 2019. Returkraft har ved risikoanalysen brukt Bayesiansk nettverk. Det er vist frem ved tilsynet at det er valgt ut tre aktiviteter og scenarier som kan gi de største og mest alvorlige påvirkningene på det ytre miljøet og på de menneskelige og materielle verdiene. Disse forholdene er detaljert analysert i bedriftens risikovurdering i forhold til ytre miljø, arbeidsmiljø og sikkerhet mm.

Vi har i etterkant av tilsynet mottatt risikoregistre og ti risikonettverk (bla. risikonettverk for kullstøveksplasjon, risikonettverk for mekanisk svikt, risikonettverk for stopp i røykgassvifte, risikonettverk for ammoniaklekkasje mm.). I risikoregistret er det listet opp faktorer som kan påvirke det ytre miljøet og de menneskelige og materielle verdiene. Det er kolonner for tilstand, begrunnelse, tiltak, ansvarlig og frist i registret, men det er veldig få gullmerkede faktorer som utløser konkrete tiltak med frist. Av den grunn er vi usikre på hva som ligger til grunn for å gjennomføre tiltak og hvilke kriterier som ble etablert for akseptabel risiko for det ytre miljøet, men vi er usikre på sammenhengen mellom dette dokumentet og risikovurderingen.

Vi har også mottatt en tabell med fokusområder i 2019, jf. *Miljøaspektanalyse oppsummering av direkte og indirekte miljøaspekter*. Her er listet opp fokusområder, mål og noen tiltak knyttet til prosess og miljøaspekter og disse kan ha risikoreduserende effekter.

Ved tilsynet kunne Fylkesmannen ikke se dokumentasjon på en fullstendig og systematisk kartlegging av aktiviteter som kan gi negativ påvirkning på det ytre miljøet. Selv om virksomheten har omfattende risikoregistre, er det behov for å oppdatere kartleggingen og inkludere flere forhold som berører ytre miljø. En miljørisikovurdering knyttet til avfallsforbrenningsanlegg skal omfatte alle forhold som kan medføre fare for forurensning. I en miljørisikoanalyse og miljørisikovurdering for et forbrenningsanlegg er det viktig å ta opp risiko knyttet til utslipp til luft, inkludert lukt, luftutslipp ved unormale driftsforhold, overskridelser av grenseverdier (f.eks. CO og SO₂) og fare for mangelfull etterlevelse av øvrige krav i miljøregelverket (jf. våre kommentarer under andre forhold ang. ulovlig aktivitet) etc.

6. Andre forhold

Om kverning av farlig avfall, jf. Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften) § 11-6

Returkraft har tillatelse til å forbrenne 30 000 tonn farlig avfall per år. Ved tilsynet kom det frem at Returkraft kverner det farlige avfallet. Det kvernede farlige avfallet går direkte til bunkeren hvor denne fraksjonen blandes med ordinært avfall.

Den som håndterer farlig avfall, skal ha tillatelse etter forurensningsloven § 11. Kverning av farlig avfall er en type behandling av farlig avfall og Miljødirektoratet har myndighet til å fatte vedtak om ev. tillatelse til slik aktivitet, jf. avfallsforskriften § 11-16.

Avfallsforskriften § 11-3 bokstav e, definerer hva som menes med behandling av farlig avfall: «*behandling*» av farlig avfall er «*fysiske, kjemiske eller biologiske prosesser som endrer det farlige avfallets egenskaper*». Ut ifra definisjonen ovenfor ansees kverning av avfall som behandling.

Returkraft sin tillatelse, datert 21.6.2011, sist endret den 02.07.2015 omtaler ikke kverning av farlig avfall. Kverning av farlig avfall uten gyldig tillatelse er derfor å betrakte som ulovlig aktivitet. Dette innebærer at bedriften må stanse kverningen inntil en tillatelse til denne aktiviteten eventuelt foreligger.

Vi vil gjøre oppmerksom på at forurensningsmyndigheten har mulighet, som virkemiddel, til å stanse ulovlig aktivitet, jf. forurensningsloven § 7.

Det fremkommer ovenfor at Miljødirektoratet har myndighet til å behandle søknad om behandling av farlig avfall. Fylkesmannen ber likevel om at virksomheten informerer oss om oppfølging av dette forholdet.

Om IED

Fylkesmannen informerte under tilsynet Returkraft om BAT-konklusjon for avfallsbehandling (BREF-WT) og sendte brev om dette den 02.09.2019.

Fylkesmannen gjør oppmerksom på at f.eks. kverning av farlig avfall omfattes av Waste treatment BREF'en (WT-BREF'en) dersom kapasiteten er større enn 10 tonn pr. dag. Dette gjelder selv om det er avfall som skal rett i bunker og brennes. Kverning før forbrenning på selve forbrenningsanlegg kan gjøre at slike virksomheter kan bli dekket av to BREF-er (Waste treatment BREF og Waste incineration BREF). Denne opplysningen ble kommunisert på flere forumer, bl.a. på IED-seminar for avfalls- og gjenvinningsbransjen den 8. mai i Oslo.

Informasjon og presentasjoner finner dere her:

<https://www.norskindustri.no/bransjer/gjenvinning/aktuelt/godt-ied-seminar-for-gjenvinningsbransjen/>

Vi vil også informere om at BAT-konklusjonene i BREF for forbrenning av avfall kun gjelder forbrenning, og det står eksplisitt at det ikke gjelder forbehandling. BAT-konklusjonene for kverning av avfall inngår i avfallsbehandling (WT).

Om endring av tillatelse

Fylkesmannen har i inspeksjonsrapport av 13.06.2016 (med inspeksjonsrapport nr.: 2016.004.I.FMAV bedt om at Returkraft tar initiativ til en gjennomgang og revisjon av tillatelsen. Dette punktet har ikke blitt fulgt opp, og vi mener at dette fortsatt er relevant. Bedriften har en eldre tillatelse som bør revideres. I 2016 nevnte vi at tillatelsens krav ikke er helt sammenfallende med kravene i avfallsforskriftens kapittel 10. Dette er også nevnt ved årets tilsyn, jf. avfallsforskriften kapittel 10 vedlegg VIII.

Ved tilsynet har vi også tatt opp forbrenning av farlig avfall ved anlegget. Vi ser at det er angitt feil avfallskode for bromerte flammehemmere i tillatelsen. Selv om det er en skrivefeil, må dette rettes opp.

Vi har også informert Returkraft om føringer fra Miljødirektoratet når det gjelder forbrenning av farlig avfall. Fylkesmannen ønsker å ha en dialog med Returkraft om en frivillig stans i brenning av avfall med bromerte flammehemmere (NS 7551) og avfall som består av, inneholder eller er forurenset med råolje eller kondensat (NS 7025). Miljødirektoratet har plassert disse fraksjonene i rød kategori, noe som betyr at forurensningsmyndighetene i utgangspunktet ikke vil tillate forbrenning i ordinære forbrenningsanlegg. Dersom det likevel er anlegg som ønsker å forbrenne disse, må det foreligge dokumentasjon som blant annet inneholder prøvebrenning under representative forhold. Miljødirektoratet har myndighet til å behandle en slik søknad.

Forurensningsmyndigheten kan endre utslippstillatelse etter reglene i forurensingsloven § 18. Forurensningsmyndigheten kan revidere en tillatelse når den er eldre enn 10 år. Denne 10-års-regelen følger av forurensningsloven § 18 tredje ledd, hvor det er presisert at tillatelser i alle tilfeller kan tilbakekalles eller endres når det har gått 10 år eller mer. Forurensningsmyndigheten må likevel vurdere forholdsmessighet mellom hva som oppnås og hva det koster.

Forurensningsmyndigheten kan også etter § 18 første ledd endre vilkår i tillatelser som er nyere enn 10 år. Forurensningsmyndigheten kan oppheve eller endre vilkårene i tillatelsen, sette nye vilkår og om nødvendig kalle tillatelsen tilbake dersom

- 1) det viser seg at skaden eller ulempen ved forurensningen blir vesentlig større eller annerledes enn ventet da tillatelse ble gitt,
- 2) skaden eller ulempen kan reduseres uten urimelig kostnad for forurenseren,
- 3) ny teknologi gjør det mulig å minske forurensningene i vesentlig grad,
- 4) vilkårene i tillatelsen er unødvendige for å motvirke forurensninger,
- 5) de fordeler forurenseren eller andre får av at vilkår blir lempet på eller opphevet, er vesentlig større enn de skader eller ulemper det vil føre til for miljøet, eller
- 6) det for øvrig følger av ellers gjeldende omgjøringsregler.

Det er verdt å legge merke til bestemmelsens første ledd nummer 1) som får anvendelse både når de økte eller endrede skadene skyldes at en har fått ny kunnskap etter at utslippstillatelsen ble gitt. Det er forurensningsmyndighetens vurdering og skjønn som ligger til grunn for hva som menes med at «forurensningen blir vesentlig større eller annerledes».

7. Dokumentunderlag

Lovgrunnlaget for inspeksjonen var:

- Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven) med underliggende forskrifter
- Lov om kontroll med produkter og forbrukertjenester (produktkontrollloven) §§ 3 og 3a
- Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften)

- Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften)
- Tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven fra Fylkesmannen